

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Кафедра психології і соціології

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Рівень вищої світи	<u>другий (магістерський)</u>
Галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
Спеціальність	<u>053 Психологія</u>
Освітня програма	<u>Психологія</u>

Завідувачка кафедри	Богдан Ж. Б.
---------------------	--------------

Гарант освітньої програми	Афанасьєва Н. Є.
---------------------------	------------------

Укладач	Ушакова І. М.
---------	---------------

Харків
ХНЕУ ім. С.Кузнеця
2025

**УДК 159.9(072.034)
М54**

Укладач І. М. Ушакова

Затверджено на засіданні кафедри психології і соціології
Протокол № 9 від 18.02.2025 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Наскрізна програма практики здобувачів спеціальності 053 «Психологія» освітньої програми «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти [Електронний ресурс] : / уклад. І. М. Ушакова. - Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2025. - 14 с.

Подано види, загальну характеристику, мету та заплановані результати практики. Розглянуто зміст практики, вимоги до баз практики, організації проведення та керівництва практикою, а також систему оцінювання результатів практики.

Рекомендовано для викладачів і здобувачів вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» освітньої програми «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти

УДК 159.9 (07.034)
© Харківський національний економічний
університет ім. С. Кузнеця, 2025

Вступ

Наскрізню програму практики складено відповідно до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (наказ ректора університету від 23.01.2025 р. № 36), розробленого згідно із Законом України «Про вищу освіту», Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 08.04.1993 р. № 93, Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця (нова редакція), уведеним у дію наказом ректора університету від 23.01.2025 р. № 37, стандартами вищої освіти, освітньо-професійною програмою «Психологія» другого (магістерського) рівня спеціальності 053 «психологія».

Програма практичної підготовки дозволяє здобувачам вищої освіти скласти чітке уявлення про те, що їм доведеться виконувати під час практики, як виконати індивідуальне завдання, яку допомогу вони можуть отримати від керівників практики, закладу вищої освіти та підприємства (організації, установи), а також від працівників (керівників) підприємства, із якими вони будуть зустрічатися під час практики.

Здобувачі вищої освіти здобудуть потрібний обсяг практичних знань і умінь відповідно до складених робочих програм практик.

1. Види, загальні характеристики, мета та заплановані результати практик

1.1. Види практик (табл. 1).

Таблиця 1

Види практик

Курси	Назви практик	Очна форма навчання	Заочна форма навчання	Кафедра, що забезпечує організацію	Тривалість практики	Семестр
II	Науково-дослідна	+	+	Психології і соціології	2 (1) тижні	3
II	Переддипломна	+	+		7 (4) тижні	3

1.2. Характеристика практик (табл. 2).

Усі види практик є обов'язковими освітніми компонентами.

Таблиця 2

Характеристика практик

Курс	Назви практик	Очна форма навчання	Заочна форма навчання	Кількість кредитів	Загальна кількість годин	Сем естр	Форми контролю
II	Науково-дослідна	+	+	3	90	3	звіт
II	Переддипломна	+	+	11	330	3	звіт

1.3. Мета практик (основні завдання).

Мета науково-дослідної практики – узагальнення та вдосконалення здобутих теоретичних знань, професійних умінь і навичок, вияв готовності до самостійної наукової діяльності; систематизація, розширення і закріплення професійних знань, формування у здобувачів вищої освіти початкової компетенції ведення самостійної наукової роботи, дослідження та експериментування, презентація результатів у вигляді тез, статей та інших наукових робіт.

Основним *завданням* науково-дослідної практики є набуття досвіду в дослідженні актуальної наукової проблеми, і підготовка необхідних матеріалів для виконання випускної кваліфікаційної роботи.

Мета переддипломної практики – закріплення теоретичних знань, отриманих у процесі навчання, формування у майбутнього бізнес-психолога професійного вміння приймати самостійні рішення в певних умовах бізнес-середовища, оволодіння здобувачами сучасними методами, формами організації своєї діяльності.

Завданнями переддипломної практики є:

застосовувати загальнотеоретичні та прикладні знання при розробці конкретних проектів з психологічної проблематики;

використовувати психологічні підходи для організації конкретних психологічних досліджень;

представляти результати практичної роботи у звітах;

застосовувати математико-статистичні методи для репрезентації результатів науково-практичних розробок;

планувати проведення науково-практичного дослідження;

застосовувати необхідні методи для реалізації поставленого завдання;

використовувати відповідні кількісно-якісні методи емпіричного аналізу отриманих даних;

інтерпретувати отримані результати відповідно до поставлених завдань;

застосовувати комп'ютерні технології;

визначати репрезентативність отриманих даних відповідно до математико-статистичних методів обробки;

брати участь у формуванні висновків і рекомендацій.

1.4. Заплановані компетентності та результати навчання (табл. 3).

Таблиця 3

Заплановані компетентності та результати навчання

Спеціальні компетентності (СК)	Загальні компетентності (ЗК)	Результати навчання (РН)
Науково-дослідна практика		
СК1, СК6, СК10, СК12	ЗК7	РН1
СК3, СК8, СК9, СК11, СК12	ЗК3, ЗК4, ЗК6, ЗК7	РН4
СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК11, СК12	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7, ЗК9	РН6
СК5, СК6, СК8, СК9, СК10, СК12	ЗК1, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7	РН7
СК1, СК3, СК7, СК8, СК12	ЗК3, ЗК4, ЗК7	РН10
Переддипломна практика		
СК2, СК3, СК4, СК7, СК8, СК9, СК10, СК11, СК12	ЗК1, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7	РН2
СК3, СК8, СК9, СК11, СК12	ЗК3, ЗК4, ЗК6, ЗК7	РН4
СК2, СК3, СК7, СК9, СК12	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7, ЗК9	РН5
СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9, СК10, СК11, СК12	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7, ЗК9	РН6
СК12	ЗК4, ЗК5, ЗК8	РН8
СК2, СК3, СК5, СК7, СК9, СК10, СК11	ЗК2, ЗК5, ЗК6, ЗК7, ЗК9	РН11
СК1, СК5, СК7, СК8, СК11, СК12	ЗК1, ЗК3, ЗК4, ЗК8, ЗК9	РН12
	ЗК1	РН13

Примітка:

РН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

РН2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

РН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

РН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

РН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

РН7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

РН10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

РН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

РН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

РН12. Розробляти технології психологічного супроводу особистості, організацій, індивідуального та групового консультування, навчання.

РН13. Пропонувати власні способи вирішення психологічних завдань і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

СК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК11. Здатність самостійно обирати або професійно розробляти та етично застосовувати оптимальні методи та програми психологічного втручання для розв'язання складних питань.

СК12. Здатність до особистісного та професійного зростання.

2. Зміст практик

2.1. Науково-дослідна практика:

2.1.1. Аналіз основних наукових понять (об'єкт, предмет, мета, завдання, методи та ін.);

2.1.2. Теоретичний аналіз кількох базових науково-інформаційних джерел, пов'язаних з темою.

2.1.3. Методологічний аналіз теми кваліфікаційної

2.1.4. Написання тез чи/та статті за темою кваліфікаційного дослідження.

2.1.5. Формування звіту на підставі виконаної роботи.

2.2. Переддипломна практика:

2.2.1. Опис основних напрямків наукової думки стосовно теми кваліфікаційного дослідження.

2.2.2. Знайомство з базою практики:

Аналіз документації

Спостереження за роботою психолога або консультанта, який працює з колективом

Аналіз методик, що використовуються

2.2.3. Вибір методів та методик дослідження відповідно меті та завданням переддипломної практики

2.2.4. Проведення емпіричного дослідження та формувального експерименту (якщо це заплановано)

2.2.5. Кількісний та якісний аналіз результатів

2.2.6. Розробка рекомендацій та формулювання висновків

2.2.7. Оформлення звітної документації та презентаційних матеріалів для захисту практики

За результатами проходження практик здобувачі складають звіти, у яких містяться теоретичний, емпіричний (для обох звітів) та рекомендаційний матеріал (для переддипломної практики), охайно та правильно оформлений, відповідно до вимог. За змістом звіти мають бути вичерпними письмовими відповідями на всі питання програм науково-дослідної та переддипломної практик.

3. Вимоги до баз практик

3.1. Науково-дослідна практика:

Науково-дослідна практика проводиться на базі кафедри психології і соціології Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця. Робота організується викладачем, який відповідає за цей вид роботи.

3.2. Переддипломна практика:

Місцями та базами переддипломної практики здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності 053 Психологія можуть бути бізнес-центри, кадрові агентства, центри профорієнтації, підприємства або будь-яка інша установа, де можна отримати практичний досвід галузі психології. Вони визначаються договорами, що укладаються університетом, чи службовими записками під час проведення у власній базі практики. Здобувачі можуть проходити практику по одному або групою (по 2 – 5 осіб).

Бази практики, які залучають для проведення переддипломної практики здобувачів, мають відповідати таким вимогам та критеріям:

- 1) наявність структур, що відповідають освітній програмі "Психологія";
- 2) забезпечення можливості проведення переддипломної практики згідно з наведеною програмою практики;
- 3) забезпечення кваліфікованого керівництва переддипломною практикою здобувачів;
- 4) створення необхідних умов для отримання здобувачами в період проходження практики знань та практичних навичок за фахом;
- 5) наявність можливості проводити емпіричне дослідження з урахуванням тематики переддипломної практики;
- 6) надання здобувачам права користування бібліотекою, методичною, науковою та іншою документацією, необхідною для виконання програми переддипломної практики.

Базою практики може бути фізична особа-підприємець, з найманими працівниками. Види діяльності, якими займається фізична особа-підприємець, мають відповідати профілю освітньої програми «Психологія». У разі підписання договору з фізичною особою-підприємцем до нього необхідно додати (копії): свідоцтво про державну реєстрацію фізичної особи-підприємця, витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, диплом про вищу освіту фізичної особи-підприємця. Здобувач, що навчається в закладі вищої освіти та одночасно зареєстрований фізичною особою-підприємцем не може проходити практику у себе та бути керівником практики від бази практики.

Університет завчасно, а саме не пізніше, ніж за три тижні до початку практики укладає прямі договори на її проведення за визначеною формою.

Після закінчення практики здобувачі оформляють і завіряють всю необхідну документацію відповідно до вимог програми переддипломної практики.

4. Організація проведення та керівництво практикою

4.1. Викладачі кафедри психології і соціології здійснюють керівництво практикою та виконанням програми здобувачами вищої освіти.

4.2. Керівниками практики призначають викладачів кафедри психології і соціології на засіданні кафедри.

4.3. **Науковий керівник практики** здобувачів вищої освіти здійснює: контроль за прибуттям здобувача вищої освіти до бази практики; контроль за виконанням програми практики; надання консультацій щодо збирання та опрацювання інформації, необхідної для формування звіту;

контроль за вчасним поданням звіту про проходження практики на кафедру психології і соціології.

4.4. **Керівник практики від кафедри** психології і соціології здійснює загальну координацію з питань організації практики, а саме:

організує проведення інструктажу здобувачів вищої освіти перед початком практики про порядок проходження практики;

повідомляє здобувачів вищої освіти про систему звітності з практики, прийняту на кафедрі, а саме: подання звіту, вимоги до оформлення

щоденника та звіту, підготовку виступу та презентації тощо;

здійснює контроль за процесом проходження практики здобувачами вищої освіти на підприємствах;

організовує захист звітів про практику здобувачами.

4.5. Обов'язки здобувачів вищої освіти:

розпочати й завершити практики у зазначені терміни;

якісно виконувати всю роботу, передбачену програмами практики;

дотримуватися норм поведінки та положень етичного кодексу психологів та нормативних документів бази практики;

вчасно оформити документацію і захистити звіт з практики.

5. Оцінювання результатів практики

Оцінюють результати проходження й захисту практики за 100-бальною системою оцінювання результатів навчання, прийнятою в університеті.

Підсумкова кількість балів, набута здобувачем вищої освіти за результатами проходження практики, ураховує:

рекомендовану кількість балів від бази практики;

рекомендовану кількість балів керівника від кафедри;

презентацію здобувачем вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту;

відповіді на запитання.

Здобувачі вищої освіти, які не захистили у призначений термін звіт з практики, будуть мати академічну заборгованість.

Критерії оцінювання результатів практик надано в таблицях 4 та 5.

Таблиця 4

Критерії оцінювання науково-дослідної практики

Бали	Критерії оцінювання результатів практики
90-100	Звіт про проходження практики і тези (стаття) оформлені відповідно до вимог і подані до захисту у визначений кафедрою термін; звіт містить елементи новизни, має практичне значення; здобувач оволодів навичками дослідницької роботи: збору інформації, аналізу, формулювання висновків, оформлення результатів дослідження у вигляді тез чи статті; відповіді на питання вичерпні
82-89	Програма практики розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру; недостатньо використані в процесі аналізу матеріали звітності; мають місце окремі зауваження щодо оформлення звіту чи тез (статті); здобувач на захисті продемонстрував добрі знання, відповів на запитання членів комісії

Продовження таблиці 4

74-81	Мають місце окремі зауваження щодо оформлення звіту та тез (статті); допущені граматичні та стилістичні помилки; мають місце неточності при проведенні аналізу; на захисті здобувач продемонстрував задовільні знання; відповіді на запитання членів комісії неточні або неповні
64-73	Звіт про проходження практики оформлений з численними помилками або не в повному обсязі; тези чи (та) стаття не мають перспектив опублікування; на захисті здобувач проявив повне незнання досліджуваного об'єкта, не зумів задовільно відповісти на поставлені запитання членів комісії
60-63	Здобувач допустив суттєві помилки при вирішенні завдань науково-дослідної практики, неспроможний дати пояснення виконаних робіт; відсутні або не відповідають вимогам тези (стаття); звітні документи оформлені з помилками; оцінка керівника з практики свідчить про низький рівень володіння знаннями, уміннями та компетентностями
35-59	Звіт подано керівникові на перевірку з порушенням термінів; виконаний із суттєвими запозиченнями інформаційно-теоретичного матеріалу; відсутні або не відповідають вимогам тези (стаття); оформлення звіту не відповідає вимогам; зміст звіту не розкрито
1-35	Відсутні звітні документи: звіт чи тези (стаття)

Таблиця 4

Критерії оцінювання переддипломної практики практики

Бали	Критерії оцінювання результатів практики
90-100	Звіт про проходження практики і щоденник практики оформлені відповідно до вимог і подані до захисту у визначений кафедрою термін; звіт містить елементи новизни, має практичне значення; здобувач вищої освіти оволодів навичками дослідної роботи: збору інформації, аналізу, формулювання висновків, пропозицій; відповіді на питання вичерпні
82-89	Програма практики розкрита, але мають місце окремі недоліки не принципового характеру; недостатньо використані в процесі аналізу матеріали звітності; мають місце окремі зауваження щодо оформлення звіту, щоденника; здобувач на захисті продемонстрував добрі знання, відповів на запитання членів комісії
74-81	Мають місце окремі зауваження щодо оформлення звіту та щоденника; допущені граматичні та стилістичні помилки; мають місце неточності у розрахунках при проведенні аналізу; на захисті здобувач продемонстрував задовільні знання; відповіді на запитання членів комісії неточні або неповні
64-73	Звіт про проходження практики та щоденник практики оформлені з численними помилками або не в повному обсязі, на захисті здобувач проявив повне незнання досліджуваного об'єкта, не зумів задовільно відповісти на поставлені запитання членів комісії
60-63	Здобувач допустив суттєві помилки при вирішенні завдань переддипломної практики, неспроможний дати пояснення виконаних розрахунків; звітні документи оформлені з помилками; оцінка керівника з практики та характеристика свідчать про низький рівень володіння знаннями, уміннями та компетенціями
35-59	Звіт подано керівникові на перевірку з порушенням термінів; виконаний із суттєвими запозиченнями інформаційно-теоретичного матеріалу; оформлення звіту не відповідає вимогам; зміст звіту не розкрито
1-35	Відсутні звітні документи: звіт, щоденник з практики та характеристика

Рекомендована література

Основна

1. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця : нова редакція (наказ № 37 від 23.01.2025 р.) URL: <https://hneu.edu.ua/content/documents/431/43045/Attaches/polozhennya-pro-organizatsiyu-osvitnogo-protsesu-u-hneu.pdf>

2. Положення про організацію практики здобувачів вищої освіти у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця, затвердженого наказом 23.01.2025 р. № 36. URL: <https://www.hneu.edu.ua/content/documents/431/43045/Attaches/polozhennya-pro-organizatsiyu-praktyky-studentiv.pdf>

Додаткова

3. Вітченко А. О., Вітченко А. Ю. Основи наукових досліджень у вищій школі: підруч. Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2020. 272 с.

4. Максименко С. Д., Гришко О. Д. Психічний супровід і психічне здоров'я : посіб. для вищ. навч. закл. У 2 т. Т. 2. Харків : [б. в.], 2024. URL: <https://surl.it/axyzfi>

5. Марцин В. С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-162.html>

6. Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики : навч.-метод. посібник. Київ: Університетська книга, 2023. 440 с.

7. Управління конфліктами. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. О. А. Єрмоленко, В. М. Лугова; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. 51 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30047>

Інформаційні ресурси

8. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

9. Основні вимоги до оформлення бібліографічного опису документів. URL: <http://library.hneu.edu.ua/page/vimogi-do-oformlennya-bibliografichnih-spiskiv-dokumentiv>

10. Сайт ПНС ім. С. Кузнеця. Навчальний курс «Науково-дослідна практика (другий (магістерський) рівень вищої освіти спеціальності 053 «Психологія»». URL: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=11337>

11. Сайт ПНС ім. С. Кузнеця. Навчальний курс «Переддипломна практика (другий (магістерський) рівень вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» ОП «Психологія». URL: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=11133>

12. Харківська державна наукова бібліотека ім. Короленка [Електронний ресурс]. URL: <http://korolenko.kharkov.com>.

Зміст

Зміст

Вступ	3
1. Види, загальні характеристики, мета і заплановані результати практик	3
2. Зміст практик	7
3. Вимоги до баз практик	8
4. Організація проведення та керівництво практикою	9
5. Оцінювання результатів практики	10
Рекомендована література	12

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Наскрізна програма практики
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 053 «Психологія»
освітньої програми «Психологія»
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Ушакова** Ірина Михайлівна

Відповідальний за видання *Ж. Б. Богдан*

Редактор

Коректор

План 2025 р. Поз. №103-ЕВ.Обсяг 14с.

Видавець і виготовлювач - ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК№4853 від 20.02.2015р.*